

Eigen-wijze curriculumontwikkeling: inspirerende workshops en lezingen op een goed bezocht symposium

Op donderdag 31 oktober 2019 vond voor de 16^e keer een symposium plaats van het Profielenberaad¹. Zo'n 120 docenten, schoolleiders en teamleiders van profielscholen en -organisaties verzamelden zich in Conferentiecentrum Domstad te Utrecht voor inspirerende workshops en lezingen.

Henk Visscher, stuurgroep-voorzitter ontving de aanwezigen in de plenaire zaal. Vol trots kondigde hij daar aan dat met ingang van diezelfde dag de *nieuwe website* van het profielenberaad de lucht in ging (www.profielenberaad.nl). Een website met een nieuw logo en heldere vormgeving die ruimte biedt aan activiteiten en actuele ontwikkelingen van zowel het Profielenberaad als van de 15 aangesloten profielorganisaties. Hiermee krijgt de netwerkfunctie van het Profielenberaad beter vorm: verbinden, verrijken en vertegenwoordigen.

Daarna introduceerde dagvoorzitter *Pieter Hetteema* de eerste twee sprekers: Monique Volman, hoogleraar Onderwijskunde aan de UvA en Dorien Zevenbergen projectleider van het 'Jaarverslag' van de Onderwijsinspectie.

Monique Volman ging in haar inleiding in op het thema 'Toekomstgericht onderwijs: doelen, vormgeving en resultaten' in op kwalitatief onderzoek dat ze enkele jaren geleden had verricht naar innovatieve scholen, waaronder enkele profielscholen. Zij constateert dat innovatieve scholen juist veel doen aan evaluatie en monitoring, maar dat hun onderzoek meer gericht is op verbetering van de aanpak en op competentieontwikkeling dan op traditionele onderwijsresultaten. Zij pleitte voor meer kwalitatief onderzoek naar 'wat werkt' in onderwijsinnovatie.

Dorien Zevenbergen schetste de positie van Nederland als een van de drie meest innovatieve onderwijslanden van de OESO. Door de sterke groei van het aantal innovatieve concepten en scholen stelde de Onderwijsinspectie in 'De Staat van het Onderwijs 2019' zich een aantal vragen. Uit hun onderzoek blijkt dat innovatie zich vooral concentreert in meer dichtbevolkte gebieden, en sterker voorkomt in het havo en vwo dan in het vmbo. Daarnaast constateerde de Inspectie dat ca 63% van de innovatieve (profiel-)scholen voldoende aandacht besteedt aan evaluatie en/of monitoring van de effecten en opbrengsten. Op de vraag hoe hoog dit percentage ligt voor meer traditionele scholen moest ze het antwoord schuldig blijven. Evaluatie van de opbrengsten ('weten wát werkt en hóe het werkt') is des te meer van belang omdat de afgelopen 20 jaar uit PISA- en TIMMS-resultaten blijkt dat het onderwijsniveau ten opzichte van andere landen daalt, en dat de resultaten van 'hoogpresteerders' zelfs significant afnemen. *Werk aan de winkel dus!*

¹ Het profielenberaad vertegenwoordigt de volgende profielorganisaties: Bèta Challenge, Geo Future Schools, Global Citizen Network, Havo Competent, iScholengroep, Jet-Net/Technet, Honours Programme van de Gymnasia, LOOT, NLT, SOL, Technasium, TTO, UNESCO, Vereniging Cultuurprofielcholen en WON.

Vervolgens bezochten de 120 deelnemers in twee rondes in totaal 14 verschillende workshops. Twaalf daarvan toonden aansprekend (praktijk)voorbeelden en leerplannen van profielscholen en -organisaties. Daarbij kwamen onderwerpen aan de orde zoals 'Hoe werken profielscholen samen met het vervolgonderwijs en de maatschappelijke omgeving?' 'Hoe spelen ze in op actuele ontwikkelingen, nieuwe wetenschappelijke inzichten en op de leerbehoefte van leerlingen?' Twee workshops hadden een wat meer algemene insteek: 'De rol van schoolleiders bij innovatie' en een workshop van de Inspectie over evaluatie en monitoring van opbrengsten.

Na de twee workshoprondes werd het symposium afgesloten door een panelgesprek met *Alida Oppers*, directeur-generaal po/vo op het Ministerie van OCW en met *Monique Volman* en *Dorien Zevenbergen*, de inleiders van het symposium.

Alida Oppers had drie verschillende workshops bezocht en vond deze inhoudelijk sterk en inspirerend. Naar aanleiding van een vraag uit de zaal over het thema 'Eigen-wijze curriculumontwikkeling' gaf ze aan dat we wel een helder onderscheid moeten maken tussen de verschillende rollen. In het kader van curriculum.nu zijn bouwstenen/leerstofinhouden geformuleerd voor negen verschillende leergebieden. Wat profielorganisaties doen is eerder 'onderwijsontwikkeling', waarbij soms ook een doorgaande leerlijn wordt ontwikkeld. Bij 'echte' curriculumontwikkeling worden bouwstenen vertaald in eindtermen en wordt een logische ordening ontwikkeld die als leidraad kan dienen voor leermethodes. Dat vereist een hoge mate van deskundigheid, zoals die bij de SLO aanwezig is. Zij onderstreepte het belang van eigen initiatief en eigenaarschap als het gaat om onderwijsontwikkeling, en ziet dat profielorganisaties daarin een goede rol vervullen. Tegelijk benadrukte ze wel het belang van meer traditionele elementen in het stelsel, zoals landelijke eindexamens, om de kwaliteit van het onderwijs te borgen.

Dorien Zevenbergen gaf aan graag het gesprek met profielorganisaties te willen voortzetten over evaluatie en monitoring, aan de hand van 'ijkpunten voor onderwijskwaliteit'.

Monique Volman pleitte nogmaals voor meer kwalitatief onderzoek naar onderwijsinnovatie en naar methodieken en opbrengsten van innovatief onderwijs.

Henk Visscher gaf aan dat deze bijeenkomst opnieuw de onjuistheid heeft aangetoond van de stelling dat 'het wat' aan de politiek is en 'het hoe' aan de scholen. *Alida Oppers* onderschreef deze opvatting en verwees dit gekunstelde onderscheid naar 'de vorige eeuw'.

Aan het slot van de bijeenkomst riep *Gerda Hoekstra* van de stichting SHZG de aanwezigen op in de komende periode hun steun uit te spreken richting media en politiek voor de aanpak en uitkomsten van curriculum.nu. Die oproep werd met applaus begroet door de zaal. Als afsluiting bedankte dagvoorzitter *Pieter Hetteema* de drie inleiders, alle workshopleiders en de deelnemers die samen voor een geslaagde bijeenkomst hadden gezorgd. Hij sprak de wens uit dat we in de komende periode ook richting politiek duidelijk maken dat profielscholen en -organisaties een goede rol kunnen en willen spelen in de ontwikkeling van het curriculum van de toekomst.

Pieter Hetteema, 08-11-2019.